

УДК 332.145

**Захарченко В.І.,
д.е.н., професор кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності
Одеського національного політехнічного університету,
Метіль Т.К.,
здобувач,
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень,
м. Одеса**

ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОРІВНЕВОГО ПІДХОДУ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО РЕГІОНАЛІЗМУ*

Постановка проблеми. Процес глобалізації світової економіки активізує різні форми взаємовідносин не тільки країн, але й їх регіонів, включаючи прикордонні території. Для України, у котрій по території 15 (з 25) регіонів проходить державний кордон, дослідження проблеми прикордонного співробітництва у системі заходів, які підвищують ефективність її світогосподарських зв'язків, представляється особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах виконання цього дослідження авторами проаналізовано праці таких вчених, як: Балян А. [1], Беленького П. і Мікули Н. [2], Пили В. і Чмир О. [4], Дубницького В. і Ляшенко В. [5], Федана Р. [6], Ізарда У. [7] та ін. Але у цих працях недостатньо висвітлено форми розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденцій глобалізації світового господарства.

Постановка завдання. Дослідити сфери, рівні та форми зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків вітчизняних регіонів, які одночасно є формами розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденцій глобалізації світового господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В рамках існуючого в теоретичних дослідженнях понятійного апарату всеосяжний процес регіоналізації на рівні національної території отримує назву транскордонного (транснаціонального) регіоналізму та означає просторово інтегровану форму економічної та політичної співпраці, пов'язану з перетинанням кордону національних адміністративних практик і яка намагається сформувати обізнаність їх зв'язку, взаємозалежності і спільність інтересів [1]. Справа у тому, що економічний ефект синергії та більш ефективна політика можуть бути досягнуті шляхом ліквідації комунікативних бар'єрів, зведених національними кордонами.

В якості найважливіших характеристик транснаціонального регіоналізму на сучасному етапі вчені виділяють наступні:

- розвивається в межах моделі багатополарності;
- формується «знизу», тобто процес сучасної регіоналізації містить елементи спонтанності й автономії її факторів;
- прагне до реалізації ідей «відкритого регіоналізму», сумісного з економічною взаємозалежністю;
- відрізняється багатомірністю, оскільки включає в себе торгово-фінансові, екологічні, соціально-політичні та інші виміри;
- припускає участь різних суб'єктів світової та національної економік з різними комбінаціями взаємовідносин і взаємозалежностей, які ще формуються [4].

При цьому практика розвитку транскордонного регіоналізму на рівні внутрішньокраїнних територій обмежує його проявлення двома формами взаємодій – прикордонного і між територіального співробітництва [7].

Під прикордонним співробітництвом розуміється легальна та, як правило, систематична взаємодія суміжних країн та адміністративних одиниць, здійснена в економічній, гуманітарній, екологічній сфері з метою взаємообміну товарами, послугами, матеріальними, інформаційними, трудовими, інтелектуальними та іншими ресурсами, культурними досягненнями [5]. Таким чином, прикордонне співробітництво має на увазі локалізацію процесу в межах прилеглих до кордону регіонів, у той час як міжтериторіальне співробітництво включає взаємодію між територіями різних країн, не розділених демаркаційними лініями кордонів і безпосередньо до кордону не прилеглих.

Транснаціональний регіоналізм викликаний бажанням розвивати нові, більш гнучкі та ефективні форми колективних дій, підтримувати мирне співіснування і сприяти економічному розвитку [3, с. 49].

* Дане дослідження виконано у межах роботи над НДР "Стратегічні орієнтири модернізації економіки України та її регіонів" (№ДР 0114U001555).

По суті, мова йде про вищі форми зовнішньоекономічного співробітництва регіонів різних країн, які розвивають зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД), здійснюють зовнішньоекономічні зв'язки (ЗЕЗ), стаючи суб'єктами міжнародних відносин. Це зумовлює необхідність розкриття змісту прикордонного співробітництва з позицій взаємодії суб'єктів ЗЕД, національних та регіональних адміністративних органів з певних країн.

Дійсно, сучасний розвиток світової економіки зумовлений функціонуванням системи економічних взаємозв'язків, вигідних конкретним учасникам бізнес-процесів різної національної приналежності, котрі залучені в них за допомогою різних видів і форм зовнішньоекономічної діяльності [8]. При цьому традиційно поняття «зовнішньоекономічна діяльність» відноситься до рівня господарських суб'єктів та у загальнотеоретичному змісті представляє собою особисту форму підприємництва, яка може бути реалізована у специфічному міжнародному (і навіть глобальному) середовищі. В більш вузькому змісті ЗЕД постає як процес реалізації сукупності виробничо-господарських, організаційно-економічних і комерційних функцій підприємства, пов'язаних з проведенням зовнішньоторгівельних угод, участю у міжнародному інвестиційному співробітництві, міжнародною виробничою і науково-технічною працею, валютних і фінансово-кредитних операціях [1; 2].

У зв'язку з цим на рівні господарюючих одиниць різних національних та регіональних економік можна виділити такі види трансграничної взаємодії, як:

- торгові форми ЗЕД, які передбачають обмін результатами виробничої діяльності і обслуговуючі таку стадію відтворюючого процесу, як «обмін»;
- відтворюючі форми ЗЕД, які орієнтовані на розвиток міжнародних взаємодій у сфері НІОКР, самого процесу виробництва, розподілення, обміну і споживання результатів і факторів виробництва.

Адаптація традиційної класифікації ЗЕД до сфери прикордонного співробітництва дозволяє виділити пріоритетні, найбільш розповсюдженні для останнього види і форми ЗЕД, серед яких:

1) прикордонна торгівля, яка здійснюється між юридичними та фізичними особами, котрі мають постійне місце знаходження (місце проживання) на прикордонній території конкретної країни, та іноземними особами, які мають постійне місце знаходження (місце проживання) на певній прикордонній території, виключно для задоволення місцевих потреб у товарах та послугах, котрі були вироблені на певних прикордонних територіях, у тому числі:

- прями торгові угоди на валютній та товарообмінній основі;
- торгівля транспортними і туристично-рекреаційними послугами;

2) міжнародне інвестиційне співробітництво, пов'язане зі створенням спільних підприємств господарськими суб'єктами пов'язаних територій, а також з реалізацією проектів по:

- сумісному розвитку інженерно-транспортної та соціально-економічної інфраструктури прикордонних територій;
- сумісному використанні транскордонних місценароджень корисних копалин і води;
- попередженню транскордонного переносу шкідливих відходів виробництва на землі, у повітрі і водних протоках;
- збереженню історико-архітектурної та культурної спадщини;
- створенню особистих економічних зон;

3) міжрегіональне науково-технічне співробітництво, яке включає в себе:

- кооперацію по сумісному спорудженню господарських об'єктів;
- міжнародну виробничу кооперацію;
- обмін спеціалістами;
- уніфікацію правил стандартизації і сертифікації продукції;
- створення вільних економічних зон;

4) валютно-фінансові відносини, розвиток яких пов'язаний з розширенням системи взаємного кредитування суб'єктів ЗЕД прикордонних територій, активізацією усіх форм міжбанківського співробітництва, визнанням валют суміжних регіонів на своїй території, введенням єдиної валюти;

5) співробітництво у сфері регулювання міграції населення і регулювання ринку праці, у тому числі:

- спрощення режиму перетину жителями прикордонних територій державного кордону та їх тимчасового перебування;
- розробка спільних заходів щодо регулювання міграційних потоків, будівництва і облаштування існуючих пунктів пропуску через державний кордон, обмін інформацією про міграційне законодавство і порядок перетину державного кордону суміжних країн місцевими жителями.

Таким чином, ЗЕД представляє собою виключно об'єктивне явище функціонування господарських агентів економік різних рівнів. У той же час не можна не враховувати, що сучасні економічні процеси є об'єктом державного регулювання, на базі якого формується сфера зовнішньоекономічної взаємодії адміністративних структур – зовнішньоекономічні зв'язки регіону.

При цьому, враховуючи, що внутрішньодержавні регіони виступають структурними одиницями держави, зміст ЗЕД регіону як складової зовнішньоекономічних відносин країни регламентовано, як

правило, Конституцією, спеціальним законодавством, договорами з адміністративно-територіальними структурами і можуть бути класифіковані:

1) за видами: на прямі та непрямі ЗЕС;

2) за формами:

а) по географічному принципу – на прикордонні та міжтериторальні співробітництва;

б) по організаційному принципу на:

- укладання міжнародних угод про співробітництво з суб'єктами іноземних країн і органами влади іноземних країн;
- відкриття зарубіжних представництв;
- участь у роботі міжнародних / міжурядових організацій;
- офіційні візити представництв органів державної влади іноземних країн і регіонів, послів іноземних країн, представництв міжнародних організацій;
- нормативно-правове, інформативне, ділове, кадрове забезпечення зовнішньоекономічної активності господарюючих суб'єктів регіону.

Непрямі види ЗЕС реалізуються з ініціативи центру за допомогою залучення представників регіонів у склад взаємонаціональних делегацій на переговорах по укладенню міжнародних договорів та участі у роботі міжнародних організацій і конференцій. Вплив регіональних інтересів та інститутів при цьому обмежені [6].

Структуровані ж далі форми ЗЕС субнаціональних відтворень є прямими (безпосередніми). Розглянемо їх більш детально з позицій їх кореляції до умов прикордонного співробітництва в Україні [1; 6].

Концепція прикордонного співробітництва України визначає прикордонне співробітництво як «узгоджені дії місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади суб'єктів України, органів міського самоврядування, направлені на укріплення взаємодії України і суміжних держав у вирішенні питань стійкого розвитку прикордонних територій України і суміжних держав, підвищення добробуту населення прикордонних територій України і суміжних держав, укріплення дружності і добросусідства з країнами» [5, с. 47], тобто розвиток прикордонного співробітництва в Україні обмежується реалізацією інтересів державних органів і активізацією їх зусиль в даному напрямку, який торкається сфери ЗЕС.

При цьому найбільш значущими організаційними формами ЗЕС по прикордонному співробітництву є:

1) проведення зустрічей уповноважених органів державної влади з питань прикордонного співробітництва;

2) створення уповноваженими органами державної влади спільних координаційних центрів по прикордонній співпраці і робочих груп при них;

3) заключення в установленому порядку згоди про прикордонну співпрацю України з іноземними державними суб'єктами України – з адміністративно-територіальними утвореннями іноземних країн чи іноземної влади.

4) укладення органами міського управління, українськими юридичними особами з зарубіжними партнерами (муніципальними утвореннями, адміністративно-територіальними утвореннями, юридичними особами відповідних іноземних країн) цивільно-правових договорів по прикордонній співпраці;

5) утворення робочих груп по розвитку прикордонної співпраці у рамках міжурядових комісій по торговельно-економічному і науково-технічному співробітництву.

Регламентация видів прикордонної співпраці, виходячи з існуючого вітчизняного досвіду [1; 5; 6], подана в загальному аспекті класифікації організаційних форм ЗЕС регіонів різних країн. У той же час, у світовій практиці розвиваються і специфічні форми прикордонного співробітництва, засновані на узгодженні політичних інтересів та юридично оформлених об'єднаннях територіальних одиниць суміжних держав, які орієнтовані на вирішення соціально-економічних, політичних та екологічних проблем взаємодіючих територій - євро регіони.

В цілому проведено теоретичне обґрунтування сутності і змісту прикордонної співпраці показує, що вона одночасно набуває як форми різної взаємодії підприємницьких структур суміжних територій у вигляді ЗЕД, так і форми зовнішньоекономічних зв'язків національних і регіональних органів влади.

При цьому, класифікуючи види і форми прикордонного співробітництва у системі транснаціонального регіоналізму, необхідно враховувати і рівні транскордонної взаємодії, які формуються, на думку авторів, у рамках трьох процесів:

1) трансрегіоналізації, яка припускає встановлення контактів між регіонами різних країн;

2) транснаціоналізації – «мережеве» співробітництво між регіональними суб'єктами країни і транснаціональними інститутами типу неурядових організацій або ТНК;

3) інтернаціоналізації – зв'язок між субнаціональними одиницями та іноземними урядовими інстанціями [4].

Все зазначене вище дозволяє виявити зміст прикордонної співпраці у детермінантах «ЗЕД-ЗЕС - транскордонний регіоналізм» як єдність сфер, рівнів, суб'єктів і форм прикордонної взаємодії (табл. 1).

Таблиця 1

Транскордонний регіоналізм

Сфера	Рівень	Учасники	Форми реалізації
ЗЕД	Фізичні особи регіональних підприємств	Фізичні особи, підприємницькі структури	Зовнішня торгівля, міграція трудових ресурсів
	Регіональні підприємства	Підприємницькі структури у різних сферах економіки різних країн	Зовнішня торгівля, підрядне співробітництво, складальне виробництво, сумісне підприємство
	Регіон – регіон	Регіональні органи, влада різних країн (горизонтальні відносини)	Міжнародні угоди, функціонування представництв, делегаційний обмін, реалізація сумісних проектів
	Регіон – іноземні уряди	Регіональні та державні органи влади різних країн (діагональні відношення)	Міжнародні угоди і договори, делегаційний обмін, реалізація сумісних проектів національного значення
	Регіон – державні органи – іноземні представництва	Регіональні та державні органи влади різних країн (діагональні відношення)	Міжнародні угоди і договори, делегаційний обмін, реалізація сумісних проектів
ЗЕЗ (непрямі)	Регіон – державні, органи – іноземні фінансові інститути	Регіональні та державні органи, фінансово-кредитні організації	Залучення кредитних ресурсів з світових ринків, емісія і розміщення європаперів
	Регіон – міжнародні організації	Регіональні органи влади, представницькі структури, міжнародні організації різного типу (державні, межрегіональні, приватні)	Міжнародні угоди і протоколи, участь у міжнародних форумах і програмах
Транскордонний регіоналізм	Регіон – євро регіон	Регіональні і державні органи влади, міжрегіональні інститути (у залежності від структури організації євро регіону)	Міжнародні угоди, сумісні проекти, делегаційний обмін
	Регіон – державні органи влади – регіон іноземної країни – федеральна влада іноземної країни	Регіональні і державні органи влади різної національної приналежності, підприємницькі структури	Міжрегіональні міжнародні організації, вільна економічна зона

Джерело: узагальнення авторів на основі [4; 7].

Перед Україною та її регіонами постало важке завдання ефективного шляху перспективного розвитку у відповідності з орієнтирами, які напрацьовані цивілізованою та демократичною спільнотою. Невирішені довгі роки і зберігаючи специфічні українські проблеми запобігають активним діям з подолання кризи та впровадженню ефективних методів сприяння соціально- економічному розвитку країни і регіонів.

Для покращення такого процесу необхідні організаційно-економічні механізми: розробки, запуску, підтримки та супроводження реальних проектів партнерства у межах транскордонної співпраці в умовах євроінтеграції; співпраці науки, промисловості, бізнесу в контексті розуміння з боку держави, у сфері євроінтеграції та кооперації інноваційної діяльності з іншими державами.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, прикордонна співпраця, включаючи різні форми зовнішньоекономічної діяльності і зовнішньоекономічних відносин регіонів, одночасно є формою розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденції глобалізації світового господарства.

Бібліографічний список

1. Балян А.В. Міжрегіональне, транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу (на прикладі прикордонних регіонів України та Угорщини) : [Текст] / А.В. Балян. – Ужгород: Ліра, 2005. – 325 с.

2. Беленький П.Ю. Конкурентність на транскордонних ринках : монографія / П.Ю. Беленький, Н.А. Мікула. – Львів: ІРД НАНУ, 2005. – 216 с.
3. Захарченко В.И. Сущность и структура пространственного управления региональными процессами: [Текст] / В.И. Захарченко // Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління, 2007. – Т.10. – Вип. 14. – С. 48-59.
4. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво: [Текст] / В.І. Пила, О.С. Чмир та ін. – Хмельн.: Вид-во ХУУП, 2006. – 412 с.
5. Трансграничное украинно-российское сотрудничество: формы, методы, перспективы : монографія / Под общ. ред. В.И. Дубницкого, В.И. Лященко. – Донецк: Юго-Восток, 2010. – 419 с.
6. Федан Р. Регіональні чинники активізації транскордонного співробітництва Польщі та України : монографія: [Текст] / Р. Федан. – Львів: ІРА НАНУ, 2003. – 336 с.
7. Method of Interregional and Regional Analysis / Isard W., Aziz I., Drennan M., Miller R., Saltzman S., Thorbecke E. – Brookfield: Ashgate Pubb. Co., 1998. – 490 p.
8. Robbins S.P. Organizational Behavior / S.P. Robbins. – 8 th ed. – Prentice Hall. – 1999. – 675 p.

References

1. Balian, A.V. (2005), *Mizhrehionalne, transkordonne spivrobotnytstvo Ukrainy za umov rozshyrennia Yevropeiskoho Soiuzu (na prykladi prykordonnykh rehioniv Ukrainy ta Uhorshchyny)* [Inter-regional, cross-border cooperation of Ukraine in conditions of enlargement of the European Union (an example of border regions of Ukraine and Hungary)], Lira, Uzhgorod, Ukraine, 325 p.
2. Bielenkyi, P.Iu. and Mikula, N.A. (2005), *Konkurentnist na transkordonnykh rynkakh* [Competition on transborder markets], monograph, IRD NANU, Lviv, Ukraine, 216 p.
3. Zakharchenko, V.I. (2007), "The nature and structure of the regional spatial process control", *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia ta praktyka upravlinnia*, Vol.10, Iss. 14, pp.48-59.
4. Pyla, V.I., Chmyr, O.S. et al. (2006), *Suchasna rehionalna polityka i transkordonne spivrobotnytstvo* [Modern regional policy and cross-border cooperation], Vyd-vo KhUUP, Khmelnytskyi, Ukraine, 412 p.
5. Dubnitskii, V.I. and Liashchenko, V.I. (2010), *Tranhranychnoe ukrayno-rossyiskoe sotrudnychestvo: formy, metody, perspektyvy* [Transboundary Ukrainian-Russian cooperation: forms, methods, perspectives], monograph, IRA NANU, Lviv, Ukraine, 419 p.
6. Fedan, R. (2003), *Rehionalni chynnyky aktyvizatsii transkordonnoho spivrobotnytstva Polshchi ta Ukrainy* [Regional factors intensify cross-border cooperation of Poland and Ukraine], monograph, IRA NANU, Lviv, Ukraine, 336 p.
9. Isard, W., Aziz, I., Drennan, M., Miller, R., Saltzman, S. and Thorbecke, E. (1998), *Method of Interregional and Regional Analysis*, Brookfield: Ashgate Pubb, 490 p.
10. Robbins, S.P. (1999), *Organizational Behavior*, Prentice Hall, 675 p.

Захарченко В.І., Метіль Т.К. ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОРІВНЕВОГО ПІДХОДУ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО РЕГІОНАЛІЗМУ

Мета. Дослідити сфери, рівні та форми зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків вітчизняних регіонів, які одночасно є формами розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденцій глобалізації світового господарства.

Методика дослідження. В основу дослідження покладено системно-аналітичний підхід до вивчення економічних явищ та процесів, відповідно до якого виконано теоретичне узагальнення наукових концепцій, розробок вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених дослідженню транснаціонального регіоналізму. В процесі дослідження використовувались такі методи: метод комплексного системного аналізу економічних явищ – для повної та адекватної оцінки досліджуваних явищ (при формуванні понятійного апарату дослідження); метод асоціацій та аналогій (для угруповання підприємств за кількістю найманого персоналу); прогностичний метод – для підготовки висновків щодо можливості застосування зарубіжного досвіду та пропозицій вітчизняних фахівців щодо вдосконалення транснаціонального регіоналізму).

Результати. Визначено, що сутність і зміст прикордонної співпраці одночасно набуває як форми різної взаємодії підприємницьких структур суміжних територій у вигляді ЗЕД, так і форми зовнішньоекономічних зв'язків національних і регіональних органів влади. Встановлено, що прикордонна співпраця, включаючи різні форми зовнішньоекономічної діяльності і зовнішньоекономічних відносин регіонів, одночасно є формою розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденції глобалізації світового господарства.

Наукова новизна. Розвинуті теоретичні і методичні положення щодо пошуку нових підходів, які розкривають можливості транснаціонального регіоналізму в напрямі глобалізації світового господарства.

Практична значущість. Отримані результати дослідження визначають форми зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків українських регіонів, які одночасно стають формою розвитку транснаціонального регіоналізму як відображення тенденцій глобалізації світового господарства.

Ключові слова: регіон, співробітництво, діяльність, зв'язки, інтернаціоналізація, форми.

Zakharchenko V.I., Metil T.K. USING OF MULTILEVEL APPROACH IS FOR RESEARCH OF TRANSNATIONAL REGIONALISM

Purpose. To investigate spheres, levels and forms of foreign economic activity and external economic connections of home regions, that simultaneously are the forms of development of transnational regionalism as a reflection of tendencies of globalization of world economy.

Methodology of research. In basis of research, the system-analytical going is fixed near the study of the economic phenomena and processes, in accordance with that theoretical generalization of scientific conceptions, developments of the home and foreign scientists sanctified to research of transnational regionalism is executed.

For the decision of tasks such methods were used: method of complex analysis of the systems of the economic phenomena - for the complete and adequate estimation of the investigated phenomena (at forming of concept vehicle of research); method of associations and analogies (for the groupmate of enterprises after the amount of the hired personnel); forecast method - for preparation of conclusions in relation to possibility of application of foreign experience and suggestions of home specialists in relation to perfection of transnational regionalism).

Findings. Have been defined, that essence and maintenance of frontier collaboration simultaneously take shape both and form of external economic connections of national and regional government bodies as foreign economic activity different cooperation of enterprise structures of contiguous territories. It is set that a frontier collaboration, including the different forms of foreign economic activity and external economic relations of regions, simultaneously is the form of development of transnational regionalism as a reflection of tendency of globalization of world economy.

Originality. Theoretical and methodical positions concerning in relation to the search of new approaches that expose possibilities of transnational regionalism in direction of globalization of world economy.

Practical value. The obtained results of research determine the forms of foreign economic activity and external economic connections of the Ukrainian regions, that simultaneously become the form development of transnational regionalism as a reflection of tendencies of globalization of world economy.

Key words: region, collaboration, activity, copulas, internationalization, forms.

Захарченко В.И., Метиль Т.К. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МНОГОУРОВНЕВОГО ПОДХОДА ПРИ ИССЛЕДОВАНИИ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОГО РЕГИОНАЛИЗМА

Цель. Исследовать сферы, уровни и формы внешнеэкономической деятельности и внешнеэкономических связей отечественных регионов, которые одновременно являются формами развития транснационального регионализма как отражение тенденций глобализации мирового хозяйства.

Методика исследования. В основу исследования положен системно-аналитический подход к изучению экономических явлений и процессов, в соответствии с которым выполнено теоретическое обобщение научных концепций, разработок отечественных и зарубежных ученых, посвященных исследованию транснационального регионализма.

Результаты. Определено, что сущность и содержание приграничного сотрудничества одновременно приобретает как формы различного взаимодействия предпринимательских структур сопредельных территорий в виде ВЭД, так и формы внешнеэкономических связей национальных и региональных органов власти. Установлено, что приграничное сотрудничество, включая различные формы внешнеэкономической деятельности и внешнеэкономических отношений регионов, одновременно является формой развития транснационального регионализма как отражение тенденции глобализации мирового хозяйства.

Научная новизна. Развита теоретические и методические положения по поиску новых подходов, раскрывающих возможности транснационального регионализма в направлении глобализации мирового хозяйства.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования определяют формы внешнеэкономической деятельности и внешнеэкономических связей украинских регионов, которые одновременно становятся формой развития транснационального регионализма как отражение тенденций глобализации мирового хозяйства.

Ключевые слова: регион, сотрудничество, деятельность, связи, интернационализация, формы.